

Д. Смолік

ВЕРШ Р. БЁРНСА “Я СЭРЦАМ У ГОРАХ” У ПЕРАКЛАДЗЕ А. ТАБОЛІЧ

Сярод перакладзеных А. Таболіч твораў Р. Бёрнса ёсць верш “My heart’s in the Highlands”, напісаны паэтам у цяжкія для Шатландыі часы, калі паражэнне якабіцкага паўстання пацягнула рэпрэсіі і масавую эміграцыю горцаў. Верш прасякнуты настальгічнымі нотамі тугі па радзіме, пяшчотнымі пачуццямі да суровай прыгажосці яе прыроды. Ён напісаны ў песеннай форме і мае калыцавое апраўленне: першы і апошні радкі аднолькавыя. Менавіта ў іх заключана асноўная думка – духоўнае яднанне з радзімай.

Першы слупок верша перакладзены А. Таболіч даволі дакладна: *My heart's in the Highlands, my heart is not here – Я сэрцам у горах, я сэрцам на волі*. Пры перадачы радка *My heart's in the Highlands wherever I go*, дзе паэт падкрэслівае, што яго сэрца заўсёды с Радзімай, дзе б ён не быў, А. Таболіч ужыла ўвасабленне: *Я сэрцам у горах, дзе лунаюць заўжды мае летуценні*. Другі слупок таксама вылучаецца дакладнасцю перакладу. У радок з анафарай *Farewell to the Highlands, farewell to the North* Таболіч дадала выклічнік *Гэй, бывайце, узгоркі Паўночнай краіны*, што надае большую ўвагу звароту, робіць радок больш жывым і эмацыянальным. У радку *Wherever I wander, wherever I rove* (дзеяслоў *rove* мае значэнне ‘бадзяцца, блукаць, вандраваць’) А. Таболіч змяняе структуру сказа і перадае сэнсавае значэнне гэтага дзеяслова праз увасабленне: *У якія б вандроўкі мяне лёс ні кідаў*. Пераклад трэцяга слупка, на наш погляд, атрымаўся даволі вольным, настраёвым. Сярод найбольш частотных прыёмаў перакладу – трансфармацыя эпітэта ў метафару або ў увасабленне. Пераствораныя вобразы *вяршыні ў белых уборах, рачулки ў зяленых прасторах, лёс мой родны, любы вадаспад* падкрэсліваюць, што прырода для перакладчыцы – гэта нешта жывое, што закранае душэўныя пачуцці. Пераклад апошніх двух сказаў верша парушае кальцавую кампазіцыю арыгіналу. А. Таболіч змяняе сэнс і тып выказвання. У Бёрнса сказы сцвярдзальныя, а ў перакладзе яны пераўтвораны ў клічны і пытальны: *Бывай, вадаспад! Што ты, любы, мой, плачаш?* Паказчык дакладнасці і вольнасці перакладу, які грунтуецца на метадазе статыстычнага падліку захаваных і дададзеных пры перакладзе знамянальных слоў, распрацаваным М. Гаспаравым, сцвярджае, што пераклад А. Таболіч атрымаўся больш дакладным, чым вольным (55 % паказчык дакладнасці і 41% – вольнасці).

Як выдатны мовазнаўца і лексікограф А. Таболіч тонка адчувае кожнае слова ў паэтычных радках Р. Бёрнса, што дазваляе ёй падабраць найбольш трапны і дакладны адпаведнік у беларускай мове. Пераствараючы вобразы верша, яна імкнулася як мага больш захаваць іх арыгінальнасць, грунтоўна не змяняючы бёрнсаўскія метафары на ўласныя, а перадаючы іх праз падбор антонімаў, сінонімаў і аналагаў на беларускай мове. Таксама перакладчыца рабіла пэўныя дабаўленні і мадуляцыі, што спрыяла дакладнаму ўвасабленню вобраза, рабіла яго больш выразным і трапным.